Ochrana zvířat s využitím znalostí etologie - jak zvládnout kontroverzní témata

Ing. Lenka Skoupá

SRAZ

TOULCŮV DVŮR

Právo a zvířata

Mezi hlavní **orgány ochrany zvířat** patří Ministerstvo zemědělství a Státní veterinární správa.

Základní zákony, které se vztahují k ochraně zvířat a je vhodné s nimi ve škole pracovat:

- Zákon na **ochranu zvířat proti týrání** z roku 1992 (č. 246/1992 Sb. ve znění posledních novelizací) Účelem tohoto zákona je chránit zvířata, která jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.
- Občanský zákoník

- Ochrana **volně žijících zvířat** z české přírody - Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- **Ochrana ohrožených druhů** – CITES. Česká republika je členskou zemí od 1.1. 1993. CITES je oficiálně používaná zkratka Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.
- **Vyhláška č. 411/2008 Sb. -** která se týká chovu nebezpečných druhů zvířat

Časté prohřešky proti zákonům ve školách

- **Pokusy na zvířatech**, nebo usmrcování zvířat a následné pitvy - osoby, provádějící pokusy na zvířatech musí mít platné osvědčení a celý pokus musí být schválen komisí (zákon č.246/1992Sb., „na ochranu zvířat proti týrání“; vyhláška č.311/1997Sb., „o chovu a využití pokusných zvířat“).

Je nutné upozornit na to, že pokusem se rozumí celá řada aktivit, která by nás nenapadla dávat do souvislosti s pokusy - např. i kroužkování ptactva.

Existuje celá řada alternativních možností, škola má vychovávat k zodpovědnosti a dodržování etických zásad.

- Porušování předpisů, týkajících se **veřejného vystoupení**. Veřejným vystoupením se rozumí jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty, které je přístupné veřejnosti, a to i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, za účelem výchovy, vzdělávání, reklamy, soutěže nebo za účelem podnikání.

Proč se pedagogům do tématu ochrany zvířat moc nechce?

- Velmi citlivé téma
- Mnozí z nás nemají sami uspořádaný hodnotový žebříček ve vztahu ke zvířatům
- Téma zabíjení a smrti je velmi těžké
- Většina populace má běžné stravovací návyky (jí maso a produkty zvířat)
- Pedagogové nemají dost odborných znalostí

Proč se zabývat ochranou zvířat ve školách

Vytvářet empatii ke všemu živému

Modelový příklad pro změny v právním systému

Vést k zodpovědnosti

Využít k rozvoji občanských kompetencí

Rozvíjet citlivost

Seznamovat s právním systémem v ČR

Zaujmout

Jaké má výhody téma ochrany zvířat?

Zájem dětí

- Většina dětí má doma nějaké zvíře
- Děti mají hodně znalostí z chovu zvířat
- Děti mají ke zvířatům obecně dobrý vztah – mají je rádi
- Jsou velmi motivovaní k výuce i projektům

Modelový příklad

- Ochrana zvířat a vznik zákonů (morálka versus zákony)
- Spotřebitelské chování a jeho dopady
- Příklad občanské angažovanosti
- Přenositelné do dalších oblastí

Ochranu zvířat je vhodné stavět na znalostech etologie a welfare

- **Etologie** je nauka o chování živočichů. Zkoumá jednání živočichů, jeho příčiny a projevy. Někdy bývá také označována jako „psychologie zvířat“.
- Jde o relativně novou vědu

- **Welfare** – životní pohoda zvířat, blaho zvířat

Zásady a kritéria welfare

Byly zformulovány v roce 1993 jako tzv. 5 svobod. Primárně bylo řešeno pro hospodářská zvířata, ale používá se v současnosti pro zvířata jako celek.

K dosažení životní pohody (welfare) v chovech zvířat je třeba vytvořit následující podmínky:

1. Odstranění hladu, žízně a podvýživy - neomezený přístup ke krmivu a čerstvé napájecí vodě v množství dostačujícím pro zachování dobrého zdravotního stavu, fyzické i psychické energie.

2. Odstranění fyzikálních a tepelných faktorů nepohody – zajištění odpovídajícího prostředí včetně zabezpečení před nepřízní makroklimatu a pohodlného místa k odpočinku.

3. Odstranění příčin vzniku bolesti, zranění, nemoci – v první řadě prevence onemocnění, popř. rychlá diagnostika a terapie.

4. Možnost projevů normálního chování – zajištění dostatečného prostoru, vhodného vybavení a možnosti sociálních kontaktů s jedinci téhož druhu.

5. Odstranění strachu a deprese (úzkosti) – vyloučení takových podmínek, které by způsobovaly psychické strádání a utrpení.

Vhodná témata z oblasti ochrany zvířat

Není žádné nevhodné téma, pro začátek je ale praktické vybrat si méně problematické i pro nás samotné.

Doporučená snadnější témata:

- Nelegální obchod se zvířaty a jejich částmi (kly, kůže…)
- Opuštění zvířete (přivázaní psi, vyhozená morčata a další)
- Množírny (zejména psů)
- Cirkusy s volně žijícími zvířaty

Středně náročná témata:

- Chov zvířat na kožešiny
- Velkochovy hospodářských zvířat

Velmi náročné:

- Testování na zvířatech (léčiva, drogerie aj.)

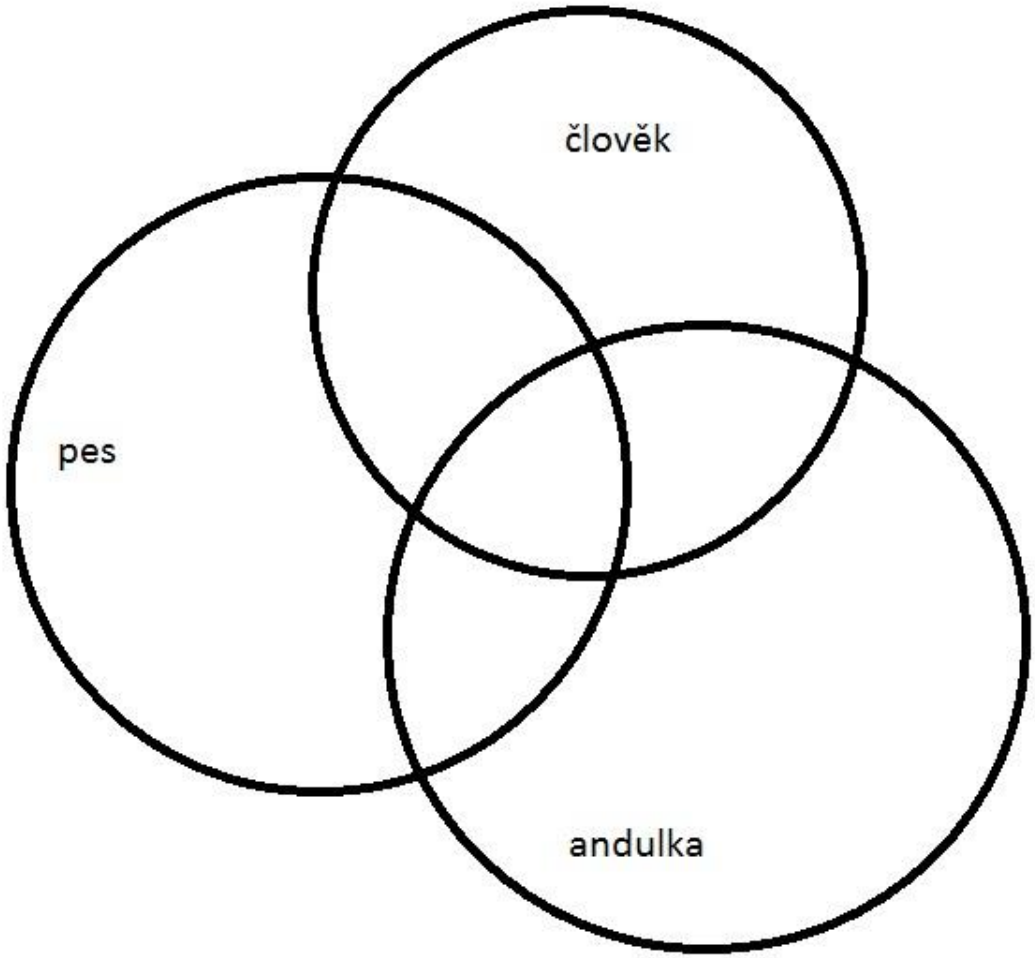
Jak na to

- Začněme se základními životními potřebami – u menších dětí můžeme srovnávat životní potřeby lidí a zvířat, u větších třeba volně žijících a domestikovaných zvířat

  - lístečky – přiřazujeme do T-grafu

Volně žijící živočichové (antilopa)	domácí zvířata (kráva)

Vennovy diagramy

Modelový příklad – medvědi v cirkuse.

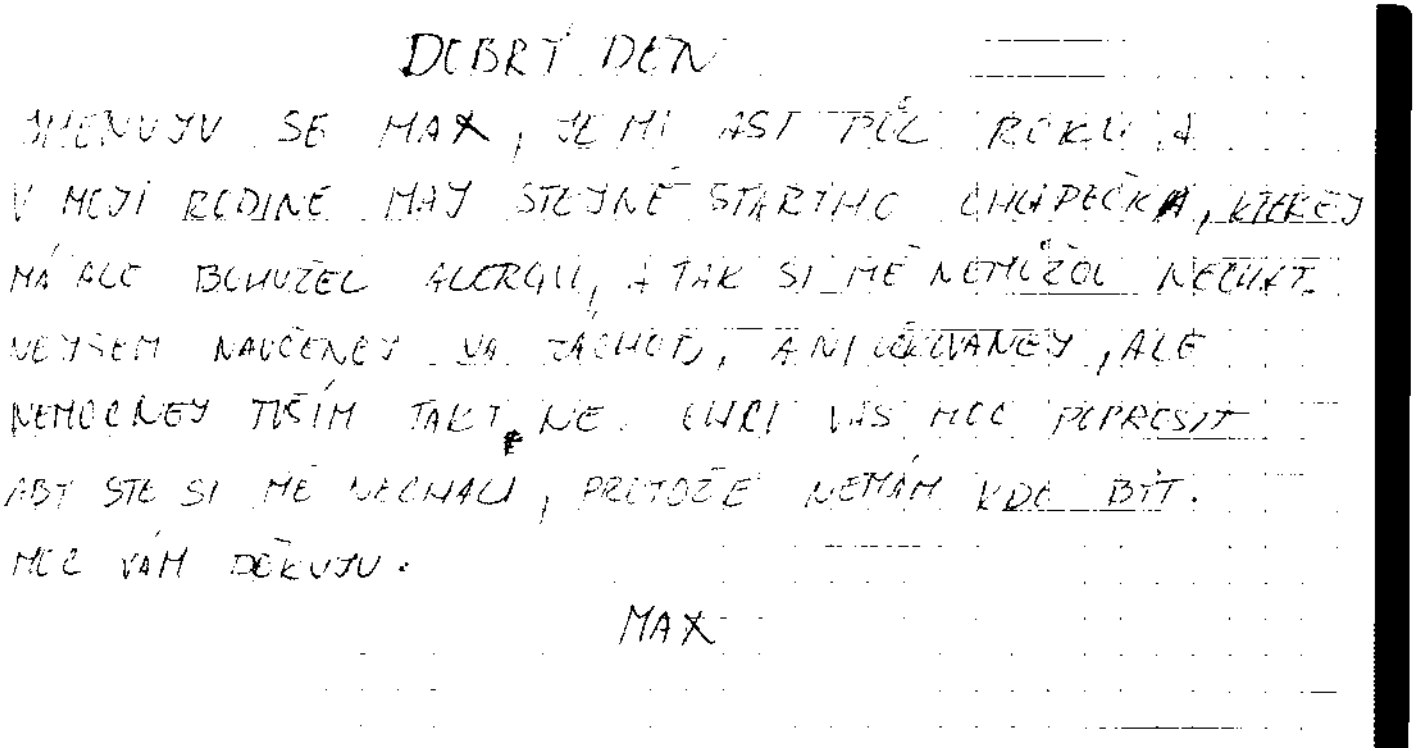
	ve volné přírodě 	**v cirkuse**
Jak velký prostor mají pro život		
Co dělají v zimě		
Čím se živí		
Kolik kilometrů denně nachodí		
Žijí společensky nebo samotářsky		
Zajímavost		

Hledání řešení pro modelový příklad

- Zákon – parlament – zájmové skupiny (ochránci zvířat, rodiny, cirkusoví umělci, producenti medvíďat do cirkusu….)
- Jiné cesty – PR, petice atd.
- Spotřebitelské chování

Modelový příklad 2 – opuštění zvířete

- Uvedení do situace - příběh
- Hledání problému a chyby
- Přijetí zodpovědnosti – upozornění na zákon
- Hledání cest a řešení

DOBRÝ DEN

JMENUJU SE MAX, JE MI ÁST PŮL ROKU :)

V MOJÍ RODINĚ MAJÍ STEJNÉ STARÝHO CHLAPEČKA, KTEREJ MÁ ALE BOHUŽEL ALERGII, A TAK SI MĚ NEMOHOU NECHAT U SEBE NAVŽDY, ANI DOČASNĚ, ALE NEMOCNÝ TÝM TAKY NE. PROSÍM VÁS MOC POPŘEMÝŠLEJTE ABY STE SI MĚ NECHALI, PROTOŽE NEMÁM KDE BÝT.

MOC VÁM DĚKUJU.

MAX

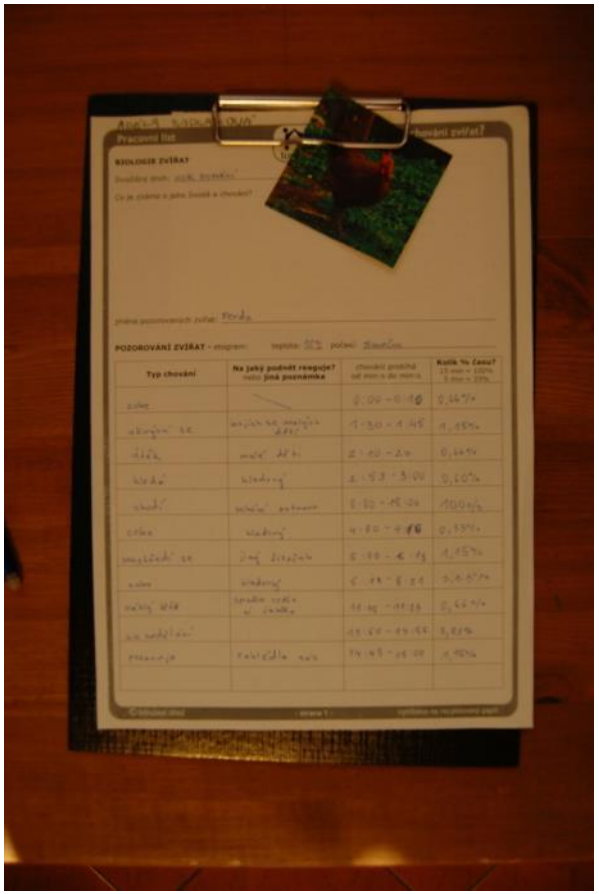
Modelový příklad 3 - problémové lístečky

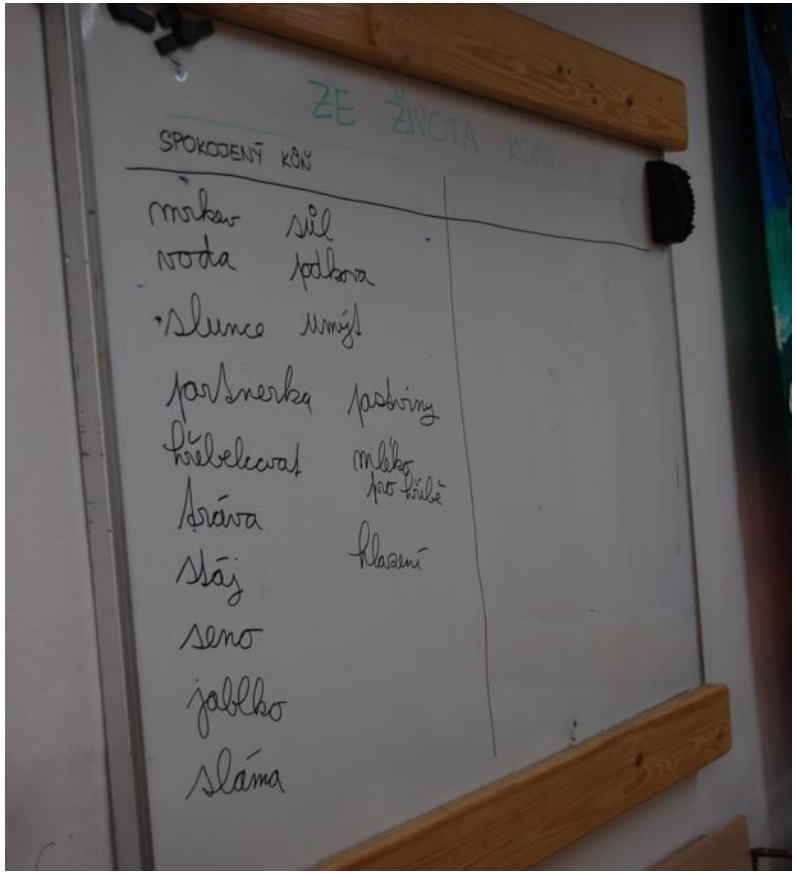
- Chov volně žijících zvířat v zoologických zahradách.
- Chov hospodářských zvířat za účelem získání potravin.
- Využití zvířat pro pokusy (lékařské účely, kosmetika).
- Domácí mazlíček v bytě.
- Využití zvířat v reklamě.

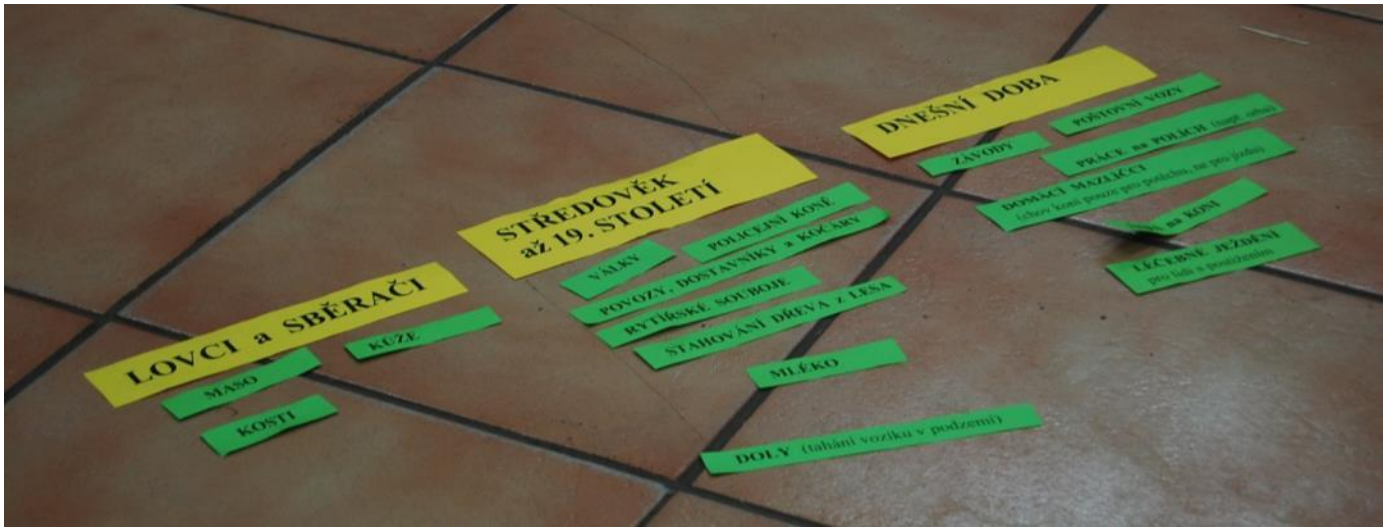
Následně projekty dětí

Využití základů etologie

- Vypracování etogramu
- Následné vyhodnocení
- Hledání řešení pro welfare zvířat

LOVCI a SBĚRAČI
MASO
KOŽE
KOSTI
STŘEDOVĚK
až 19. STOLETÍ
VÁLKY
POLOCESTNÍ KOSÉ
POVOZY, DOSTAVNÍKY a KOČÁRY
RYTÍŘSKÉ SOUBOJE
STAHOVÁNÍ DŘEVA Z LESA
MLÉKO
DOLY (tahání vozíku v podzemí)
DNEŠNÍ DOBA
POŠTOVNÍ VOZY
ZÁVODY
PRÁCE na POLÍCH (např. orba)
DOMÁCÍ MAZLÍČCI
(chov koní pouze pro potěšení, ne pro jídlo)
LÉČEBNÉ JEZDECTVÍ
pro lidi s postižením

Projektové dny na ochranu zvířat

- Obrázky + plakáty
- Kampaně
- Změny zákona
- Další

Ing. Lenka Skoupá
skoupa@toulcuvdvur.cz, tel.: 739 655 490

DĚKUJI ZA POZORNOST